

Skolpolitiskt manifest

Antaget vid riksmötet 2012

Innehåll

Inledning.....	2
En Kristdemokratisk skolpolitik.....	2
Kapitel 1 Skolan - Huvudmannen och dess ansvar	3
Läraren-skolans viktigaste resurs	3
Skolans ansvar att ge en stabil kunskapsgrund – lågstadiet och mellanstadiet	3
Kapitel 2 Klassrummet och skolgården – Alla elevers trygghet.....	5
Elevens trygghet, ömsesidig respekt och mobbning	5
Alla elevers olika egenskaper men lika värde	6
Kapitel 3 Utbildningen – Om kvalitet och valfrihet.....	7
Skolans kunskapskrav och elevens betyg	7
Friheten att välja skola.....	8
Kapitel 4 Eleven - Ansvar och möjligheter	10
Elevernas olikhet och deras unika talanger	10
En likvärdig och jämförbar skola	11

Inledning

En Kristdemokratisk skolpolitik

Den allmänna skolan utgör i Sverige hörnstenen för utbildningsväsendet och har därmed en av de viktigaste samhällseliga uppgifterna vilandes på sina axlar. Det är i skolan barn och tonåringar ägnar en stor del av sitt liv i åldern sju till nitton år. Det är en plats där vänskapsband knyts, kunskap för livet lärs ut och många, många människors framtid formas. Genom den skall goda värderingar förmedlas, kunskap frodas och nyfikenhet stillas. En miljö genomsyrad av trygghet, värme och lugn ska ge alla elever möjlighet att i sin egen takt utvecklas och växa! KDU vill här lyfta fram fyra aspekter och huvuduppgifter av detta och precisera skolans ansvar gentemot den enskilde.

Två av skolans mest primära och viktigaste uppdrag är den enskildes bildning och rustandet för det framtida livet. Genom att erbjuda ett brett kunskapsregister och en allmänbildning öppnas elevens ögon för möjligheterna till fortsatta studier inom specialiserat område samt det gemensamma kulturella kapitalet. Det är inte endast lösningar på nutidens problem som skall läras ut utan elevens tillskansade kunskaper skall ses som en verktygslåda med vilken eleven även i sin framtids kontext skall kunna lösa problem och frågeställningar. Genom goda rutiner och förväntat ansvar för de egna studierna formar skolan den enskilde att ta ansvar för det egna lärandet samt i förlängningen den egna vardagen. Att eleven tidigt får lära sig att planera inför framtiden och ta ansvar blir en viktig förberedelse inför det kommande arbetslivet.

Likväl vet vi att alla inte klarar detta och precis som principen om att ingen skall hållas tillbaka får heller ingen lämnas efter. Där kommer vi därför in på skolans tredje primära uppdrag, skolan ur ett kompensatoriskt perspektiv. Den handlar om att skolan skall utjämna de skillnader, exempelvis de socioekonomiska, som finns hos eleverna och därför ge alla elever likartade livschanser. Därmed krävs en skola med läraren som auktoritet och ordning och reda i klassrummet en ledstjärna. I en skola med ordning och reda ges alla förutsättningar att bli vad de vill, utan att bakgrund spelar en större roll. Men i en skola där det gapas och skriks, där ingenting görs och där arbetsro aldrig finns gynnas bara de som har möjligheten att i lugn och ro studera hemma. I en klass där läraren saknar förmågan att lära ut, kan bara de elever få hjälp som har föräldrar hemma som kan och vill hjälpa till.

Skolan har vid sidan av dessa tre huvuduppgifter även en mycket viktig uppgift att forma medvetna medborgare i vårt demokratiska samhället. Genom de teoretiska studierna men också det praktiska arbetet ska eleverna lära sig att ta ansvar för varandra, jobba enligt demokratiska principer, tänka kritiskt och känna ansvar för Sveriges framtid och för jordens resurser. Genom en värdeorienterad skola skall värderingar och normer förmedlas och en känsla för vad som är rätt och vad som är fel skall tillskansas eleverna. Varje skola i Sverige skall alltid peka på människans okränkbara värde, skall alltid gynna flit och hårt arbete och skall lära ut att handlingar får konsekvenser. Detta är nycklar i en kristdemokratisk skolpolitik.

Kapitel 1 Skolan - Huvudmannen och dess ansvar

Läraren-skolans viktigaste resurs

Det huvudsakliga ansvaret för sitt lärande och sin utbildning har självklart eleverna. Inom kristdemokratien pratar vi om politikernas roll att ge medborgare förutsättningar att själva styra, ställa och ta ansvar över sitt liv. Politiker skall ge sina medborgare verktygen att klara detta, det är deras ansvar. På samma vis har skolan sitt ansvar att ge eleverna verktygen att själva ta ansvar över sin egen utbildning och sitt eget lärande. Ansvar att till eleverna förmedla goda värderingar och insikter om vad som är rätt och vad som är fel. Det är i slutändan alltid eleven som har ansvaret över vad den vill ta till sig och om den vill lära sig men skolans ansvar är att ge eleven de allra bästa förutsättningarna att ta just detta ansvar.

Den viktigaste resursen skolan har för att ta sitt ansvar är lärarna, en av världens viktigaste yrkeskategorier. Med duktiga och kunniga lärare, som har förmågan att engagera eleverna i de ämnen som undervisas ges eleverna rätt förutsättningar. Med sådana lärare kan även de kurser som inte faller en i smaken bli mer intressanta. Läraren skall vara såväl en kunskapsbärare, som en ledare, förebild och auktoritet i skolan. Det är inte att ta ansvar för alla elevers möjlighet till lärande att ge dem ett grupparbete som skall vara klart om tre veckor, och sen då och då fråga hur det går. Att ta ansvar är att presentera problem och lösningar för att sedan ge eleven möjlighet att lösa liknande problem med de verktyg den fått och hela tiden följa upp hur eleven tacklar detta problem och använder sig av verktygen.

En av dagens stora utmaningar är att så få vill bli lärare, till stor del på grund av läraryrkets låga status. Ett försök till lyft har gjorts genom införandet av lärarlegitimation men så länge innehållet i denna inte uppvärderas är det ett slag i luften. Istället måste försök till förbättringar inom både utbildning och karriärmöjligheter göras. Genom att redan i utbildningen ge läraren färdigheter inom ledarskap, retorik och konflikthantering kommer den kunna hantera de komplexa situationer den ställs inför på ett bättre sätt. Genom att arbeta för en ökad lönespridning och en generellt högre lönenivå inom läraryrket kan statusen höjas ytterligare. Lönen är inte svaret på allt, men sett till utbildningsnivå ligger svenska lärarlöner lågt med europeiska mått vilket inte är acceptabelt. Läraren bör också under ansvar ges mer frihet över sin egen tid, på exempelvis sommarlov och liknande för att ge utrymme för fortbildning och dylikt.

Vid sidan av lärarna har skolans styre en stor roll. Idag är den svenska skolan kommunal. KDU vill ändra på detta och istället verka för ett förstatligande. Inom kristdemokratien är subsidiaritetsprincipen en av de viktigaste grundpelarna. Den bygger på att varje beslut skall tas på lägsta möjliga nivå. Skolan är dock en så viktig del i den svenska samhällskonstruktionen att den bör styras centralt av staten. Det är inte rätt mot elever att de beroende på vilken kommun de kommer ifrån skall gå i fundamentalt olika skolor. Kommuner har olika ekonomiska förutsättningar att bedriva en god skola på, det bör inte drabba eleven.

Skolans ansvar att ge en stabil kunskapsgrund – lågstadiet och mellanstadiet

Under låg- och mellanstadiet börjar skolan och inläringen på riktigt. Många lär sig här att läsa, skriva och räkna matematik bland mycket annat. I studier om varför den finländska

skolan lyckats så pass bra har det visats att under denna period ligger fokus på läsning och språk i deras skola. Genom att få språk- och läsförståelse tidigt får eleven ett verktyg som hjälper denna i princip alla framtida skolämnena. Att förstå vad man läser, och att få en vana att läsa är kanske den bästa nyckeln till kunskapens port. Och vilket verktyg är bättre vid uppsatsskrivningar än en förmåga att kunna uttrycka sina tankar och funderingar. Av denna

anledning är det centralt med läxläsning under denna tid; många läxor, större och mindre, skall ges. Genom detta ser man tidigt vilka som får in läsvanan och vilka som inte riktigt hänger med och på så vis kan dessa tidigt fångas upp och motiveras alternativt ges extrastöd ifall detta behövs.

Med dessa metoder ger man barnen en stabil grund att bygga vidare sin kunskapsbank på. Alla elever är inte likadana och det ska aldrig vara skolans roll att behandla eleverna som att så är fallet. Ansvaret ligger i att ge alla elever, utifrån deras olika förutsättningar, chansen och verktygen att tillskansa sig den kunskap som behövs.

Kristdemokratiska Ungdomsförbundet vill

- Öka statusen på läraryrket för att på så vis göra yrket mer attraktivt genom bland annat arbete för en ökad lönespridning, vid sidan om en högre lönenivå och en ökad frihet över lärarens egen tid.
- Öka lärarens auktoritet och roll som ”chef” över klassen för att därmed på ett bättre sätt kunna förvalta skolans ansvar.
- Verka för ett förstatligande av den svenska skolan
- Öka fokus på språk-, skriv- och läsundervisning på låg- och mellanstadiet
- Öka antalet läxor på låg- och mellanstadiet för att tidigt ge eleverna läs- och skrivvana men att alla skolor då också bör erbjuda läxhjälp utöver ordinarie skoltid.

Kapitel 2 Klassrummet och skolgården – Alla elevers trygghet

Elevers trygghet, ömsesidig respekt och mobbning

Varje vardag tar sig hundratusentals barn och ungdomar till skolan. Många gör det med glädje och lättsamhet men tusentals gör det också med ångest, en klump i magen och rädsla för vad som ska ske med honom eller henne just denna dag. Ca 50 000 barn och ungdomar i Sverige är idag mobbade och över 13 000 av dessa har blivit mobbade i över ett år¹. Siffran är skrämmande hög och innebär att sju till åtta elever av hundra är mobbade och att en till två elever av hundra har blivit detta under en längre period, det är inte acceptabelt.

Skolan måste vara en trygg plats för alla de hundratusentals människor som dagligen spenderar en stor del av sin vakna tid där. För endast på en trygg plats kan drömmar skapas, frodas och vattnas. För att bli en trygg plats måste skolan genomsyras av respekt för andra elever, för läraren och för skolans egendom. En miljö av ömsesidig respekt är en miljö där eleverna inte är rädda för att göra bort sig inför sina klasskamrater och där eleven vågar göra fel eftersom det är okej att göra fel.

KDU menar att det självklart skall vara nolltolerans mot mobbning på alla skolor i Sverige och att perspektivet måste ligga på den utsatta när mobbning väl förekommer. Alltför ofta får vi i dagsläget läsa om hur den mobbade eleven tvingas byta skola medan den mobbade går kvar som om ingenting har hänt. Istället vill KDU att den mobbade alltid skall ha sista ordet, och aldrig mot sin vilja tvingas byta skola. Det är den som mobbar som skall stå för konsekvenserna för sitt handlande. Därför skall det alltid vara mobbaren som skall byta skola, om inte den mobbade uttryckligen önskar annat, i de fall man måste skilja på eleverna. Varje form av kränkande beteende från en elev skall också undantagslöst rapporteras till målsman. Det är viktigt att poängtera att föräldrar har ett ansvar över sina barn, även då barnen är i skolan.

Mobbning är dock inte alltid den enda orsaken till barns och ungas psykiska och fysiska ohälsa i skolan. När situationen hemma tär på eleven, när pressen från idrottsklubben är hög eller situationer då man helt enkelt ställer väldigt höga och svåruppfyllda krav på sig själv är alla vanliga källor till oro och ångest. Skoltiden är den period i barn och ungdomars liv då de utvecklas som allra mest. Det är under skoltiden det är meningen att de ska skaffa sig kunskap om världen utanför skolans fyra väggar. KDU anser därför att det måste finnas god tillgång till kuratorer på varje skola. På flera skolor finns idag inte någon kurator och eleverna har där inte någon, för situationen, utbildad person att vända sig till. Tillgång till kurator skulle medföra att fler elever skulle få en chans att prata med någon utomstående. Det är dock viktigt att poängtera att en kurator aldrig kan ersätta en förälders och närståendes roll som stöd och trygghet för eleven. Men ibland ser vi att det brister i de naturliga leden och då är en utomstående vuxen inte sällan räddningen.

Vi vet att skolpersonal ofta har bättre koll än föräldrarna själva över hur barnets skolsituation ser ut. Därför har skolan en roll att även fånga upp ungdomar som befinner sig ”på glid”.

Upprepade förseningar, ogiltig frånvaro eller kränkande beteende är inte acceptabelt från någon elev. Liksom ett tydligt regelverk är viktigt är också sanktioner mot brutna regler

¹ Källa: Utvärdering av metoder mot mobbning (rapport 353), Skolverket 2011

viktigt. Det kan till exempel röra sig om att reparera en skada, städa ett trapphus eller städa upp fimpar. Mobiltelefoner och annan störande utrustning skall kunna beslagtas av läraren under lektionstiden. Ordningsbetyg skall ges och vidare bör ogiltigt frånvaro skrivas in i betyget och vid misstanke om drogmissbruk skall skolan kunna drogtesta elever. Ordningsbetyget skall dock vara utformat på ett sådant vis att alla elever börjar på högsta betygsnivån och misskötsel sänker sedan betyget. Liknande skall ordningsbetyget inte påverka elevens betygssnitt. Mobbning är en sådan faktor som starkt bidrar till försämrat ordningsbetyg.

Kristdemokratiska Ungdomsförbundet vill

- Att alla skolor, utan möjliga undantag, har nolltolerans mot mobbning.
- Att det i de fall då mobbning sker alltid är den mobbade som har det sista ordet, och således är det alltid mobbaren som tvingas byta skola i de fall det är nödvändigt.
- Att varje form av kränkande beteende rapporteras undantagslöst till målsman
- Att det finns tillgång till kurator på varje skola
- Läraren skall ha tillräckliga befogenheter att exempelvis kunna tillfälligt beslagta mobiltelefoner och annan störande utrustning
- Ordningsbetyg ska ges i samband med de vanliga betygen. Ordningsbetyget skall dock vara utformat på ett sådant vis att alla elever börjar på högsta betygsnivån och misskötsel sänker sedan betyget. Ordningsbetyget ska inte påverka betygssnittet.
- Skolan skall kunna drogtesta elever vid misstanke om drogmissbruk

Alla elevers olika egenskaper men lika värde

Alla människor är olika och KDU menar att dessa olikheter är något positivt som man bör uppmuntra och tillvarata. På det sättet kan vi komplettera och berika varandra. Men att vi är olika betyder inte att vi är olika mycket värda. Kristdemokratisk ideologi bygger på att alla människor har ett unikt och okränkbart människovärde. Det betyder att alla människor ska bli behandlade med respekt, även om man är lite annorlunda, så även i skolan. Skolan har en mycket viktig roll i att lära människor att behandla varandra på ett värdigt sätt. Det finns många praktiska aspekter av hur skolan kan bli en plats för alla. Därför måste skolan vara anpassad efter att ta emot alla elever oavsett prestationsförmåga, kön, handikapp, etnisk, religiös eller social tillhörighet och sexuell läggning.

Det ska finnas goda möjligheter för elever med funktionshinder, koncentrationsstörningar, diverse handikapp och liknande att utifrån sina förutsättningar få en kvalitativ och bra utbildning. Samtidigt skall man aldrig diskrimineras på grund av att ens förutsättningar skiljer sig från mängden. Därför bör exempelvis idrottsbetyget aldrig påverka betygssnittet negativt, eftersom det i sådana fall skulle kunna sätta käppar i hjulet för funktionshindrade. Alla elever är också olika och har därigenom olika bakgrund. Många av dagens skolelever i Sverige kommer från ett annat land, har föräldrar som kommer från ett annat land eller farföräldrar som invandrat till Sverige. I vissa fall har eleven ett annat modersmål än svenska, och då skall lektioner i detta erbjudas.

Kristdemokratiska Ungdomsförbundet vill

- att skolans värdegrund alltid skall utgå från att alla människor är olika men att alla människor också har ett lika, okränkbart värde.
- att skolan skall vara en plats där alla känner sig hemma, oavsett handikapp, kön, etnisk eller religiös tillhörighet och sexuell läggning.
- att alla elever ges möjlighet till modersmålsundervisning

Kapitel 3 Utbildningen – Om kvalitet och valfrihet

Skolans kunskapskrav och elevens betyg

I skolan skall eleven rustas med en kunskap som är samhälleligt grundläggande men likafullt individuellt anpassad. Denna uppgift är lika viktig som utmanande och handlar om att tillhandahålla en utbildning som eleven finner lärorik och meningsfull.

Av den anledningen bör utbildningen befrias från ”moderiktiga” pedagogiska och didaktiska omkastningar som riskerar att åsidosätta elevens personliga behov. Skolans pedagogik och didaktik bör istället utgå ifrån eleven och präglas av mångfald och finkänsla, i vilken förvaltning och förnyelse kompletterar, snarare än kontrasterar, varandra. Vad samhälleligt grundläggande kunskap beträffar menar vi att den inte endast är svensk, engelsk och matematisk. Därför bör grundskolans kärnämnen – liksom den reformerade gymnasieskolans så kallade gymnasiegemensamma ämnen – också omfatta idrott och hälsa, historia, samhällskunskap, religionskunskap och naturkunskap.

Med tanke på skolans roll som demokrati- och värderingsförmedlare menar KDU att man i den ordinarie undervisningen hela tiden skall integrera värdegrundsarbetet. En värdeorienterad skola skulle förbereda eleverna på vuxenlivet och lära dem samhällets spelregler, demokrati, respekt för mänskliga rättigheter samt att ta ställning till vad som är rätt och fel. Men också privatekonomi ska ingå i arbetet så att eleverna tidigt får veta mer om exempelvis konsumentfrågor och pensionssparande.

Då intressen och talanger är olika ska varje elev ha möjlighet att fördjupa sig och specialisera sig inom de ämnen denne har fallenhet för. Utöver de åtta gymnasiegemensamma ämnena skall därför få obligatoriska ämnen förekomma. Det som idag kallas för programgemensamma ämnen, d.v.s. ämnen som är obligatoriska för alla inom ett visst program, ska alltså begränsas. De gymnasiegemensamma ämnena innehåller sådan kunskap att de måste vara obligatoriska för samtliga elever men utöver detta skall största möjliga valfrihet råda inom det valda området. För en elev som valt samhällsvetenskapliga programmet ska möjlighet att välja mellan en rad olika samhällsorienterade ämnen finnas. Genom en sådan utformning av gymnasieprogrammen skulle möjligheten till specialisering öka, liksom motivationsnivån då eleven i högre utsträckning valt sina egna ämnen. De olika gymnasieprogrammets snåriga underprogram skulle på så sätt försvinna och eleven skulle istället välja ett program och därefter bygga på med valfri fördjupning. Eleven och dennes behov av undervisning och kunskap skulle på så sätt tydligare sättas i centrum.

Vidare bör utbildningen kännetecknas av tydliga, höga och rimliga kunskapskrav. För att härvid kunna mäta elevens framsteg och identifiera eventuella behov, är tidiga och regelbundna kunskapskontroller, såväl som omdömen och betyg, avgörande. För att kunna stödja och främja likvärdighet och rättvisa i dessa bedömningar och betygssättningar, liksom att kunna grundlägga analyser av i vilken utsträckning som kunskapskraven uppfylls på olika nivåer, är nationella prov mycket värdefulla. De nationella proven kan också bidra till att konkretisera kurs- och ämnesplaner samt en ökad måluppfyllnad. Därför anser vi att såväl grund- som gymnasieskolans nationella prov bör avläggas i samtliga kärn- respektive gymnasiegemensamma ämnen.

Betygen skall sättas med utgångspunkt i kursplanernas målsättningar och betygskriterier och skall aldrig överraska eleven. Utgångspunkten skall vara en sjugradig betygsskala med tydliga

mål för varje betygssteg. Betyg ska ges från årskurs 4 och skriftliga omdömen från årskurs ett.

För att ett tydligt betygssystem skall fylla sin funktion och inte bli grund för diskriminering är dess jämförbarhet av yttersta vikt. Den betygsinflation som drabbat svensk skola är ett misslyckande från det offentliga sida och drabbar i sista hand eleverna själv. Rättvisa och jämförbarhet ska därför vara det överordnade målet i all betygssättning. För att uppnå detta spelar de nationella proven en avgörande roll. Här behöver flera genomgripande förändringar ske. Till skillnad från idag bör de nationella proven även rättas centralt, dock skall de faktiska betygen sättas av lokal skolledning.

Kristdemokratiska Ungdomsförbundet vill

- lägga idrott och hälsa, historia, samhällskunskap, religionskunskap och naturkunskap till grundskolans kärnämnen,
- integrera värdegrundsarbetet i den ordinarie ämnesundervisningen för alla elever som läser på högstadiet och i gymnasiet,
- utöka de nationella provens omfattning till grund- och gymnasieskolans samtliga kärn- respektive gymnasiegemensamma ämnen och rätta dessa på central nivå,
- ha en sjugradig betygsskala från och med årskurs fyra och ge skriftliga omdömen från och med årskurs ett,
- utöka elevens rättighet att begära prövning till samtliga kurser och projektarbeten vid grund- och gymnasieskolan.

Friheten att välja skola

I det demokratiska samhället utgör skolan en av hörnstenarna. Den skall inte bara undervisa om demokrati utan också fungera på ett demokratiskt sätt. Här skall eleven kunna påverka, vara delaktig i och ta ansvar för till exempel undervisningens form och innehåll samt arbetsmiljön. På samma sätt skall skolan och dess verksamhet vara foglig för föräldrarnas inflytande. Elevens och föräldrarnas medinflytande får emellertid inte isoleras innanför den offentliga skolans väggar. Skolan är nämligen lika mycket det civila samhällets som det offentliga angelägenhet!

Med utgångspunkt i denna åskådning välkomnar vi tillväxten av antalet fristående skolor. Densamma har dock, å ena sidan, lett till att viss oro uttryckts eftersom den påstås riskera att utarma den ”riktiga” offentliga skolan och därmed tära på välfärden. Å andra sidan har den växande friskolan givits gestalten av den offentliga skolans ”blåslampa” då konkurrens manat till ömsesidig ansträngning. Vi avvisar båda dessa sätt att se på friskolan. Den offentliga skolan hör inte till kommunen ifråga, utan till de medborgare som skall tjänas av den offentliga. Därför bör friskolans offentliga stöd vara en självklarhet. På samma sätt skall friskolan betraktas som en likvärdig, snarare än kompletterande, aktör. Konkurrens är inte den fristående skolans syfte. Den är en positiv följdverkan.

I själva verket menar vi att den fristående skolan kompletteras av den offentliga: Ifall elevens föräldrar, oavsett skäl, inte kan eller vill välja friskolan skall den offentliga skolan istället kunna tillgodose elevens kunskapsbehov. Detta innebär på inget sätt att den aktuella fördelningen av fristående och offentliga skolor måste bli den omvända, eller att den offentliga skolan inte längre utgör en brännande angelägenhet.

I detta avseende är det avgörande att den fristående och offentliga skolan verkar enligt lika villkor. Därför bör en skolpeng garantera likvärdighet mellan samma program i olika skolors regi, medan den inspektion som uppdras att utvärdera skolan också bör granska respektive kommuns behandling av därvid belägna friskolor. Det offentliga skall i inget fall stå i vägen för friskolans tillväxt!

Vidare anser vi inte att plånbokens tjocklek eller bostadens belägenhet skall inverka på möjligheterna till kunskapsförvärvande och avvisar följaktligen fordringar om skolavgift för att undervisas inom såväl den offentliga som den fristående skolan. Skolor som drivs av offentliga medel ska med andra ord inte avgiftsbeläggas för eleverna på skolan. Både den offentliga och fristående skolan skall lyda under samma regler för antagning, varvid grundskolans möjlighet till urval som frångår ”först-till-kvarn-principen” bör vara minimal. Till grundskolan bör eleven som bor närmast likaså ges företräde till densamma.

Elevens personliga förutsättningar, talanger och behov gör densamme unik. För att ta hänsyn till och hantera detta kan och bör skolan ta ett stort ansvar men för de mest centrala besluten om elevens utveckling är ansvaret alltså föräldrarnas. Av den anledningen är ökad valfrihet oundgänglig för föräldrarnas möjlighet att påverka elevens uppväxt och bildning.

Skall en verklig individanpassning av undervisningens lärandemål ske måste en övergång från tidsbundna mål till kunskapsbundna mål ske. Skoltiden får aldrig handla om antal timmar som suttits av utan om vilken relevant kunskap som inhämtats. Barn är olika och blir mogna för skolstart vid olika tidpunkter. Ett viktigt steg på vägen mot större individanpassning är därför införandet av flexibel skolstart med start antingen på vår- eller höstterminen då barnet fyllt sju år. På samma sätt skall gymnasiestudier påbörjas när eleven uppnått tillräckliga betyg för det relevanta program som skall läsas. Antagning till gymnasiet bör likaså kunna ske både under höst- och vårtermin. Likaså skall föräldrarna vara fullt fria att välja hemundervisning i det fall detta önskas eller krävs.

Kristdemokratiska Ungdomsförbundet vill

- införa en skolpeng som garanti för likvärdighet mellan fristående och offentliga skolor,
- inkludera respektive kommuns behandling av därvid belägna friskolor i utvärderingen av skolan,
- förbjuda utkrävande av skolavgift för att få gå på en skola såvida ifrågavarande skola mottar offentliga medel,
- underordna den offentliga och fristående skolan samma regler för antagning, liksom minimera grundskolans möjlighet till urval som frångår geografisk och kronologisk turordning samt
- möjliggöra skolstart i samband med båda terminsstarterna vid såväl grund- som gymnasieskolan.
- Att hemundervisning skall kunna erbjudas när detta önskas eller krävs

Kapitel 4 Eleven - Ansvar och möjligheter

Elevernas olikhet och deras unika talanger

För att utbildningen ska vara effektiv och relevant är det avgörande att denna finns till för eleven i första hand och inte för organisationen. Endast genom att eleven själv sätts i centrum kan skolan lyckas med sitt syfte, nämligen att utveckla den unika personens möjligheter. Att eleven i förhållande till sin mognadsgrad får ta ansvar för sina egna studier och sin egen utveckling är därför avgörande. Utgångspunkten att alla människor är olika men lika värda ska prägla skolans inställning till valfriheten.

Olikheter och specialintressen skall uppmuntras då det tar fram det bästa ur varje person och då alla har olika förutsättningar och begåvningar. Lärarnas har ett stort ansvar att uppmärksamma och bekräfta dessa talanger. Detta ställer både krav på lärarkompetensen, såväl teoretiskt som praktiskt, men också på klasstorleken och arbetsmiljön. I en lugn klass med begränsat elevantal och lärare med god kompetens är utvecklingsmöjligheterna som bäst. Lika viktigt som att elever får stöd och stimulans på de områden de är duktiga, lika viktigt är att man låter eleverna inse sina begränsningar. En förutsättning för att trivas i skolan är att alla känner att de kan leva upp till de krav som ställs. En elev som ständigt halkar efter kan inte tillgodogöra sig sina studier på ett korrekt sätt. För att förhindra detta måste största möjliga individanpassning ske i skolan. Skolans uppgift skall vara att utifrån varje persons förutsättningar göra det bästa för denne. Valfrihet inom ämnesval skall uppmuntras men aldrig på bekostnad av de obligatoriska ämnen alla skall tillägna sig. När skolan ger möjlighet till valfrihet genom tydliga ramar för vad som skall och kan uppnås blir resultatet som bäst.

Eleven skall alltid uppmuntras att prestera sitt bästa och skolan skall utarbeta adekvata metoder för att möjliggöra detta. Elever som vill läsa mer än de 2500 poäng som idag är obligatoriska skall erbjudas möjlighet till detta. Skolverket ska begränsa sig till att fastslå ett antal minimipoäng som varje elev ska läsa, därutöver ska den elev som önskar få bygga på med fler kurser. Detta måste dock alltid ske i samråd med skolledning och berörd skolpersonal.

Den enskilde eleven måste ha möjlighet att läsa i sin egen takt oavsett hur lång tid detta tar. Det avgörande är att alla elever lämnar grundskolan med goda och uppfyllda kunskapsmål, inte att samtliga går nio år i skolan. Även på gymnasiet ska elever kunna läsa i egen takt. Utgångspunkten ska alltid vara att eleven tar sina poäng och inte den specifika tidsrymden detta tar i anspråk.

För att nivågruppering skall fungera på ett tillfredställande sätt krävs omfattande insatser från skolans sida. En god arbetsro är nödvändigt om åldersintegrerade klasser skall fungera och elever med extra behov måste tidigt få fungerande studiehjälp. Individanpassning får aldrig bli ett legitimerande av att somliga elever halkar efter utan skall alltid fungera som metod för att finna varje elevs optimala lärande. Samtidigt skall elever som vill läsa ytterligare och gå vidare inom ämnen tillåtas att göra detta utan att hållas tillbaka. Inom gymnasieskolan innebär detta att elever skall ges möjlighet att ta högskolepoäng under studiernas senare del.

Eftersom alla är unika krävs att den faktiska undervisningen anpassas och organiseras så att den passar för alla. Skolledning och lärare ska så långt som det är möjligt anpassa undervisningen efter elevernas behov. Detta är viktigt inom alla ämnen. Teoretiska ämnen skall ta sin utgångspunkt vid elevernas förståelsehorisont för att vidga denna därifrån och

praktiska ämnen skall utgå ifrån elevernas mer eller mindre begränsade kännedom på

området. Skolans insikt och respekt för att alla elever inte har samma förutsättningar, viljor och intressen måste respekteras.

Vissa elever är mer teoretiskt begåvade medan andra är mer praktiskt begåvade. Avgörande är att hänsyn tas till detta när kurs- och läroplaner fastställs. För en bättre individuell nivågruppering bör t.ex. de gymnasiegemensamma ämnena kunna läsas i olika svårighetsgrad. En nivå som ger allmän behörighet till högskolan och en som fungerar som allmän introduktionskurs. Genom en sådan uppdelning skulle fler elever klara av de gymnasiegemensamma ämnena och även icke studiemotiverade eller mer praktiskt lagda elever skulle ta sig igenom alla teoretiska kurser lättare. För att ett sådant system ska fungera krävs dock att om eleven senare vill läsa på högskola ska möjlighet finnas att komplettera betygen till den nivå som ger behörighet till högskolan. För att livslångt lärande och möjlighet till omskolning skall vara en reell möjlighet krävs att skolans verksamhet tydligt informerar om möjligheten till studier utanför och efter grund- och gymnasieskolans ram.

Precis som det länge har funnits gymnasiala idrottsprogram för särskilda talanger inom sin idrottsgren, skall detta självklart även tillåtas på humanistiska och naturvetenskapliga program. På samma vis som talanger i handboll eller fotboll ges extra tillfälle att utvecklas och bli än bättre skall exempelvis matematiktalangerna och särskilda språkbegåvningar kunna välja program som tar tillvara på deras kunskap och som stillar deras kunskapsörst. Därför skall spetsutbildningar, med särskilda intagningsprov, inom flera olika områden kunna erbjudas i de fall skolorna vill satsa på detta.

Kristdemokratiska Ungdomsförbundet vill

- Att skolan skall uppmuntra elever att läsa mer än ordinarie kursplan men se till att detta inte sker på bekostnad av de gymnasiegemensamma ämnena.
- Att eleven skall ges möjlighet att ta sig igenom skolan i sin egen takt, både snabbare och långsammare än den ordinarie skoltiden.
- Att särskilt snabba och duktiga elever skall kunna läsa in högskolepoäng under sin gymnasietid.
- Att de gymnasiegemensamma ämnena skall kunna läsas i olika svårighetsgrad, beroende på program och elevens egna förutsättningar.
- Skolor skall ha möjlighet att ha särskilda spetsutbildningar för särskilda talanger inom olika ämnesområden.

En likvärdig och jämförbar skola

Att antalet elever som lämnar grundskolan med otillräckliga betyg har ökat stadigt är ett misslyckande från det svenska samhällets sida. Hade ett tydligare signalsystem funnits hade möjligheten till tidigare hjälp varit påtagligt större. Övergången till betyg från och med årskurs 6 i svenska skolan är ett steg i rätt riktning men en mer specifik och individuell prövningsform måste också komma till skott. För att tidigt upptäcka elever med studiesvårigheter bör man inför "behovstest" till varje ny årskurs i grundskolan. Dessa bedömningar ska göras i slutet av varje årskurs och ligga till grund för huruvida man anses klara av den nya årskursen. Den enskildes behov av hjälp för att uppnå de specifika målen skall alltid vara den överordnade utgångspunkten i detta arbete.

Behovstestet skulle kunna visa vilka elever som är i behov av att gå om en årskurs eller om

kunskapsluckorna skulle kunna överbryggas med extra stödundervisning eller kanske

sommarläsning. Det viktiga är att man från skolans sida på ett tydligt sätt ser i vilka ämnen elevens eventuella brister finns och att dessa åtgärdas i tid. Genom en prövning vid varje årskurs skulle antalet elever som klarar av kunskapskraven efter grundskolans slut bli avsevärt fler och brister skulle kunna rättas till i ett så tidigt skede som möjligt. Ju tidigare skolan griper in i ett problem desto mindre drastiska åtgärder krävs för att åtgärda problemet i ett senare skede.

Redan från första året ska kontinuerliga nationella prov göras för att se elevens kunskapsutveckling och behov av eventuell stödundervisning samt för att nationellt kunna utvärdera studieresultaten. Dessa test ska även ses som en hjälp till elever som har studiesvårigheter så att dessa kan upptäckas i tid. Ju längre fram i tiden man tydliga signalsystem används, desto större är risken att elever faller mellan stolarna och blir utan det stöd de har rätt till.

Vissa grundläggande standardkrav på skolor vad gäller undervisning och miljö, oberoende av skolans huvudmannaform, skall finnas tydligt redogjorda och sammanställda. Detta så att elever och föräldrar i så hög grad som möjligt skall kunna påtala eventuella brister i skolans verksamhet och få dessa snabbt åtgärdade.

För elever med särskilda talanger i olika ämnen ska generella diplom delas ut på alla skolor. Dessa ska vara nationellt standardiserade så att de är likvärdiga på alla skolor och på så sätt uppmuntra elever till goda prestationer och fortsatta studier inom respektive specialämnena. För att öka diverseringen inom programmen bör även för eleven nyttiga studier som ligger utanför den rent teoretiska studieramen uppmuntras och stödjas. Praktiskt inriktade ämnen såsom hantverk eller specialidrott bör på ett meningsfullt sätt kunna komplimentera övriga studier och fungera som fullvärdiga kurser. För att uppmuntra eleverna till att känna ansvar för sig själva och sin omvärld bör även samhällsservice eller andra samhällsnyttiga erfarenheter kunna inordnas i kursform.

De praktiska programmen har under den borgerliga regeringen stärkts avsevärt och även kompletteras med lärlingsprogrammen. Detta är ett viktigt steg i riktning mot en skola där eleven själv kan påverka sin kommande arbetssituation. Lärlingsalternativet som innebär att eleven tillbringar en del av sin studietid på en arbetsplats fungerar som ett viktigt steg in på arbetsmarknaden och öppnar upp för kompetens som ligger nära den som efterfrågas på företagen.

Kristdemokratiska Ungdomsförbundet vill

- Att i slutet på varje årskurs i grundskolan undersöka ifall eleven är mogen att ta nästa steg, bör gå om årskursen alternativt behöver extra stödundervisning. Detta för att de som faller ur ramen snabbt skall kunna fångas upp.
- Tydliga och av föräldrar och elever välkända krav på skolornas undervisnings- och arbetsmiljö som skall uppfyllas
- Särskilda talanger i olika ämnen skall från ett nationellt plan uppmuntras och tilldelas diplom för sitt hårda arbete
- Praktiska utbildningar skall främst vara praktiska och kompletteras med lärlingsprogram
- Praktiska utbildningarna behöver inte ge högskolebehörighet men KDU ser positivt på att alla de elever som vill, även på praktiska program, läser in högskolebehörighet under gymnasietiden eller senare.